

Sygn. akt I ACa 1273/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Edyta Jefimko

Sędzia SA – Roman Dzięczek

Sędzia SO del. – Ada Sędrowska (spr.)

Protokolant – st. sekr. sąd. Katarzyna Folańk

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej

przeciwko A. Z., E. Z. i B. Z.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 5 czerwca 2012 r. sygn. akt I C 995/08

I.zmienia zaskarżony wyrok :

1) **w punkcie 1 (pierwszym) w ten tylko sposób, że zasądza od A. Z. i E. Z. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej kwoty po 13 117, 67 zł (trzyście tysięcy sto siedemnaście 67/100 złotych) wraz z odsetkami jak od zaległości podatkowych od dnia 7 marca 2007 roku do dnia zapłaty,**

2) **w punkcie 2 (drugim) w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa Ministra Pracy i Polityki Społecznej na rzecz A. Z. i E. Z. kwoty po 1883,56 zł (jeden tysiąc osiemset osiemdziesiąt trzy 56/100 złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;**

3) **dodaje punkt 3 (trzeci) , w którym nakazuje pobrać od A. Z. i E. Z. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie kwoty po 656 zł (sześćset pięćdziesiąt sześć złotych) tytułem zwrotu części opłaty od pozwu, od uiszczenia której zwolniony był powód;**

II.oddala apelację w pozostałej części,

III.zasądza od Skarbu Państwa Ministra Pracy i Polityki Społecznej na rzecz A. Z. i E. Z. kwoty po 1404 zł (jeden tysiąc czterysta cztery złote) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego,

IV.nakazuje pobrać od A. Z. i E. Z. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie kwoty po 656 zł (sześćset sześćdziesiąt sześć złotych) tytułem zwrotu części opłaty od apelacji, od uiszczenia której zwolniony był powód

Sygn. akt I ACa 1273/12

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 4 września 2008 roku Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej wniósł o zasądzenie na jego rzecz solidarnie od pozwanych: A. Z. i E. Z., prowadzących Ośrodek (...), kwoty 84.557,73 złotych wraz z odsetkami jak od zaległości podatkowych od dnia przedstawienia weksla do zapłaty do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, iż łączyła go z pozwanymi umowa o dofinansowanie projektu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 nr(...) z dnia 4 stycznia 2007 roku, na mocy której Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przyznało Ośrodkowi (...) środki finansowe na realizację Projektu Nauczyciel poszukujący - podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z młodzieżą trudną. Jako zabezpieczenie należytego wykonania umowy pozwani wystawili weksel in blanco. W związku z niedotrzymaniem przez pozwanych warunków zawartej umowy, powód pismem z dnia 3 marca 2008 roku zażądał zwrotu wypłaconych należności, a ponieważ pozwani nie podjęli się spłaty zadłużenia, wypełnił weksel zgodnie ze złożoną deklaracją wekslową i pismem z dnia 20 czerwca 2008 roku wezwał pozwanych do wykupu weksla w dniu 30 czerwca 2008 roku. Weksel nie został wykupiony. W przypadku placówki doskonalenia nauczycieli, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2003 roku w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli, w tym zakresu ich działalności obowiązkowej oraz zadań doradców metodycznych, warunków i trybu powierzania nauczycielom zadań doradcy metodycznego (Dz. U. nr 84, póź. 779) oraz art. 77a ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty, zdolność sądową ma „organ prowadzący placówkę” - w tym przypadku osoby fizyczne A. Z. i E. Z..

W odpowiedzi na pozew pozwana E. Z. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 5.400 złotych, a także o wezwanie B. Z., w trybie art. 194 § 1 k.p.c., do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego.

Postanowieniem z dnia 29 maja 2009 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanej B. Z..

W piśmie procesowym z dnia 29 lipca 2010 roku pozwana E. Z. wniosła o odrzucenie pozwu.

Pozwany A. Z. przyłączył się do wniosku o odrzucenie pozwu.

Postanowieniem z dnia 13 października 2010 roku Sąd odmówił odrzucenia pozwu (k. 268).

W toku postępowania, powód popierał powództwo z tym, że wnosił o zasądzenie od pozwanych solidarnie kwoty 82.000 zł wraz z odsetkami w wysokości jak od zaległości podatkowych liczonymi od dnia przekazania środków.

Pozwana E. Z. podtrzymując wszystkie wcześniejsze zarzuty oraz wskazując na wydanie całości wypłaconych środków na zadania związane z Projektem, wnosila o oddalenie powództwa.

Pozwany A. Z. wnosil o oddalenie powództwa.

Pozwana B. Z. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012 roku, zaocznym w stosunku do B. Z., Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej na rzecz A. Z. oraz E. Z. kwoty po 3.600 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego

Orzeczenie Sądu Okręgowego zapadło w następującym stanie faktycznym:

W dniu 4 stycznia 2007 roku Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej zawarło z Ośrodkiem (...) w W., reprezentowanym przez B. Z., umowę o dofinansowanie projektu w ramach Sektorowego programu operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 nr(...), na mocy której przyznało środki finansowe na realizację Projektu: Nauczyciel poszukujący - podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z młodzieżą trudną.

Jako zabezpieczenie należytego wykonania umowy B. Z. wystawiła weksel in blanco jako pełnomocnik Ośrodka (...) w W. oraz podpisała deklarację wekslową, z której wynika, iż Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej ma prawo wypełnić weksel, do czasu całkowitego rozliczenia projektu, na kwotę 273.500 złotych powiększoną o stopę redyskonta weksli i koszt dodatkowej opłaty skarbowej oraz weksel ten opatrzyć datą.

W dniu podpisania umowy z osobami prowadzącymi Ośrodek (...) w W. byli: A. Z. i E. Z., którzy w dniu 1 czerwca 2006 roku udzielili B. Z. pełnomocnictwa do zawierania w jego imieniu umów cywilnoprawnych, w tym do obciążania placówki, do podpisania załączników i wniosku pt. „Nauczyciel poszukujący - podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z młodzieżą trudną” przygotowanego w ramach konkursu EFS, działanie 1.5 schemat a SPO RZL oraz do podejmowania wszelkich decyzji dotyczących tego projektu i reprezentowania, m. in. przed wszystkimi władzami i organami administracji publicznej.

W dniu 7 marca 2007 roku Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wypłaciło Ośrodkowi (...) w W. kwotę 82.000 złotych jako pierwszą transzę środków wynikających z w/w umowy.

W dniu 4 kwietnia 2007 roku Ośrodek (...) złożył do powoda wniosek o płatność kolejnej transzy w kwocie 70.000 złotych, w którym zostało przedstawione rozliczenie wykorzystania wydatków w kwocie 55.764,66 złotych za okres od 4 stycznia 2007 roku do 4 kwietnia 2007 roku, który wymagał korekty i po jej dokonaniu został złożony ponownie w dniu 22 maja 2007 roku.

W dniu 28 maja 2007 roku E. Z. odwołała wszystkie pełnomocnictwa udzielone B. Z. i poinformowała o tym między innymi Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Ośrodek (...) wykorzystał wypłacone przez powoda środki w kwocie 82.000 złotych zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o dofinansowanie projektu na realizację pierwszego cyklu szkoleń „Nauczyciel poszukujący - podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z młodzieżą trudną” dla co najmniej 20 osób, które odbywały się w okresie od 24 lutego 2007 roku do 17 czerwca 2007 roku i zostały zakończone wydaniem zaświadczeń.

Projekt nie był później kontynuowany w związku z konfliktem między osobami prowadzącymi Ośrodek (...): E. Z. i A. Z.. Nie zostały złożone sprawozdania z realizacji projektu za II połowę 2007 roku i I połowę 2008 roku oraz sprawozdanie końcowe, do powoda złożono jedynie sprawozdania za I półrocze 2007 roku podpisane przez R. G. (1), pełniącego funkcję koordynatora głównego projektu i nie będącego osobą uprawnioną do reprezentowania Ośrodka (...).

Wobec powyższego powód zwracał się do A. Z. o wyjaśnienia dotyczące stanu realizacji projektu oraz przekazanie wymaganych sprawozdań i dokumentów. Nie kontaktował się natomiast w tym przedmiocie z E. Z. pomimo podania o kierowanie korespondencji także na jej adres w piśmie z dnia 1 czerwca 2007 roku. W dniach 23-24 stycznia 2008 roku przedstawiciele powodowego Ministerstwa przeprowadzili kontrolę w miejscach realizacji projektu: przy ul. (...) w W., przy Skwerze (...) lokal (...) w W. oraz przy ul (...) w W., gdzie nie zastano osób zaangażowanych w realizację projektu, nie umożliwiła także możliwości kontroli projektu rozmowa telefoniczna z koordynatorem projektu R. G. (1).

Pismem z dnia 3 marca 2008 roku powód zażądał od A. N. P. (...) w W. zwrotu wypłaconych środków w kwocie 82.000 złotych w związku z zakończeniem okresu realizacji umowy o dofinansowanie realizacji projektu oraz niewywiązaniem się beneficjenta z podstawowych obowiązków określonych w § 12 i 14 umowy oraz nieprzedstawieniem wniosków o płatność spełniających wymogi formalno-prawne.

(...) Kurator Oświaty decyzją z dnia 20 czerwca 2008 roku wykreślił z tym dniem placówkę o nazwie: Ośrodek (...), Skwer (...) lok. 17, (...)-(...) W. z rejestru niepublicznych placówek doskonalenia nauczycieli.

Ponieważ pozwani nie podjęli spłaty zadłużenia powód wypełnił weksel na kwotę 84.557,73 złotych i opatrzył go datą 20 czerwca 2008 r. oraz terminem płatności 30 czerwca 2008 roku i pismem z dnia 20 czerwca 2008 roku wezwał Ośrodek (...) do wykupu weksla w dniu 30 czerwca 2008 roku. Weksel nie został wykupiony.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego sprawy, Sąd Okręgowy zważył, iż powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Przede wszystkim, Sąd Okręgowy uznał, że należy podzielić zarzuty pozwanych co do nieważności weksla.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż w przypadku placówki doskonalenia nauczycieli, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2003 roku w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli, w tym zakresu ich działalności obowiązkowej oraz zadań doradców metodycznych, warunków i trybu powierzania nauczycielom zadań doradcy metodycznego (Dz. U. nr 84, póź. 779) oraz art. 77a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, nie ma ona zdolności prawnej, a taką zdolność ma jedynie „organ prowadzący placówkę” - w tym przypadku osoby fizyczne A. Z. i E. Z.. Sąd podniósł, iż zdolność wekslową, tj. zdolność do tego, aby być podmiotem praw i zobowiązań wekslowych, ma każdy, kto według przepisów ogólnych prawa cywilnego ma zdolność prawną. Zdolność wekslową mają więc osoby fizyczne i osoby prawne (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 31 marca 1993 r., sygn. akt III CZP 176/92, publ. OSNC 1993/10/171). Natomiast na wekslu stanowiącym podstawę żądania pozwu znajdują się jedynie odciski pieczęci: Ośrodka (...), Skwer (...) lok. 17, (...)-(...) W. i B. Z. jako pełnomocnika oraz jej podpis. Widniejący na wekslu podmiot nie miał zdolności wekslowej, stąd do skutecznego zaciągnięcia zobowiązania przez osoby go prowadzące konieczne było umieszczenie na wekslu ich imion i nazwisk, co jednak nie nastąpiło i w konsekwencji powoduje brak ich odpowiedzialności wekslowej oraz nieważność weksla na podstawie przepisu art. 102 ust. 1 w związku z art. 101 pkt 7 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. nr 37, póź. 282 ze zm.). Ponadto, co podkreślono, B. Z. podpisała własnoręcznie weksel jako pełnomocnik ogólny, przekraczając zakres umocowania wynikającego z pełnomocnictw z dnia 1 czerwca 2006 roku. Zgodnie z powszechnie aprobowanym stanowiskiem doktryny i orzecznictwa do podpisania weksla, konieczne jest pełnomocnictwo określające rodzaj czynności (art. 98 k.c) tj. pełnomocnictwo do zaciągania zobowiązań wekslowych. Z pełnomocnictwa takiego musi zatem jednoznacznie wynikać upoważnienie do wystawienia weksla lub wystawiania weksli w imieniu mocodawcy. W świetle przepisu art. 8 Prawa wekslowego w takim wypadku B. Z. mogłaby jedynie sama odpowiadać wekslowo, jednak powód nie dochodził od niej roszczenia na tej podstawie.

Sąd Okręgowy uznał także, że weksel jest nieważny, ponieważ podana w nim data wystawienia weksla - 20 czerwca 2008 - jest nieprawdopodobna, a według daty wystawienia ocenia się, czy osoba, która wystawiła weksel, była zdolna do skutecznego zaciągnięcia zobowiązania wekslowego, tj. czy w dniu wystawienia istniała oraz czy miała zdolność wekslową (art. 1 pkt 8), ustala się, jakie prawo jest właściwe dla oceny weksla w przypadku zmiany prawa po wystawieniu weksla, określa się roczny termin do przedstawienia do przyjęcia weksla płatnego w pewien czas po okazaniu (art. 23 ust. 1), termin płatności w pewien czas po dacie (art. 33), roczny termin, w którym weksel płatny za okazaniem powinien być przedstawiony do zapłaty (art. 34 ust. 1).

W konsekwencji – zdaniem Sądu Okręgowego - brak było podstaw do uwzględnienia żądania z weksla, co w istocie akceptował powód dochodząc roszczenia nie w wysokości wynikającej z weksla, lecz w kwocie wypłaconej dotacji. W takim przypadku, zdaniem sądu, to na powodzie ciążył obowiązek wykazania wszystkich przesłanek odpowiedzialności pozwanych wynikających ze stosunku podstawowego, czemu on nie sprostał.

W ocenie Sądu I instancji, powód nie wykazał podstawy odpowiedzialności pozwanej B. Z., która nie była stroną umowy o dofinansowanie i występowała jedynie jako pełnomocnik osób prowadzących Ośrodek (...), stąd powództwo w stosunku do niej podlegało oddaleniu z uwagi na brak legitymacji biernej. Powód nie udowodnił także, że istnieją

podstawy do żądania zwrotu wypłaconej dotacji przez pozwanych A. Z. i E. Z.. Jak wskazała Sąd Okręgowy, zgodnie z § 10 umowy o dofinansowanie, jeżeli na podstawie sprawozdań lub czynności kontrolnych uprawnionych organów zostanie stwierdzone, że Ostateczny Odbiorca (beneficjent) wykorzystał środki finansowe Projektu niezgodnie z przeznaczeniem, pobrał je nienależnie lub w nadmiernej wysokości, Ostateczny Odbiorca (beneficjent) zobowiązany jest do zwrotu odpowiedniej części lub całości tych środków wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych naliczonymi odpowiednio od dnia przekazania transzy środków na finansowanie Projektu wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub od dnia nienależnego pobrania środków na finansowanie Projektu. Z kolei przepis art. 211 § 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 249, późn. 2104 ze zm.) stanowi, iż w przypadku gdy środki, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2, 3a i 4, a także środki przeznaczone na finansowanie programów i projektów realizowanych z tych środków lub dotacji, o których mowa w art. 202, są: wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 208, pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości - podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków na rachunek wskazany przez organ lub jednostkę przekazującą te środki, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 4. Powód dochodząc roszczenia wskazał jako ich podstawę zarówno zapisy umowy jak i powołany przepis ustawy.

Sąd Okręgowy podniósł, iż z ustalonych w sprawie faktów wynika, że powód nie dokonał weryfikacji prawidłowo złożonego w dniu 22 maja 2007 roku wniosku o płatność, pomimo że w tym dniu nie zostało jeszcze odwołane pełnomocnictwo dla B. Z., która podpisała wniosek. Nie weryfikował także złożonego przez A. Z. sprawozdania za I półrocze 2007 roku i nie zwracał się w późniejszym okresie o żadne wyjaśnienie, czy też o potwierdzenie złożonego sprawozdania przez E. Z. pomimo, że wobec istniejącego między pozwanymi konfliktu, E. Z. wносиła o doręczanie korespondencji także na jej adres. W konsekwencji brak jest podstaw do uznania, że środki z przekazanej pierwszej transzy dotacji zostały wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem w sytuacji, gdy znaczna część wydatków w kwocie 55.764,66 złotych została udokumentowana w złożonym prawidłowo sprawozdaniu, którego powód w żadnym punkcie nie zakwestionował, zaś wydatkowanie pozostałej kwoty wynikało z kosztów zorganizowania szkolenia dla 1 uczestnika w wysokości 6.925 złotych (pkt 5.5 wniosku) i przeprowadzenia szkolenia dla 20 uczestników, co stanowiło wydatek w wysokości 138.500 złotych. Jak podkreślił sąd, powód nie przedstawił ponadto złożonego przez pozwanego sprawozdania za I półrocze 2007 roku, co pozwoliłoby na weryfikację wysokości wydatkowanych w tym okresie środków. Za przekazane w ramach dofinansowania środki pozwani, w ramach prowadzonego Ośrodka (...), przeprowadzili pierwszy cykl szkoleń „Nauczyciel poszukujący - podnoszenie kwalifikacji osób pracujących z młodzieżą trudną” dla co najmniej 20 osób, które odbywały się w okresie od 24 lutego 2007 roku do 17 czerwca 2007 roku i zostały zakończone wydaniem zaświadczeń. Cały projekt miał polegać na przeprowadzeniu takich samych szkoleń z inną grupą nauczycieli w drugim etapie, co jednak nie zostało zrealizowane. Nie można zatem – zdaniem Sądu Okręgowego - uznać, że zamierzony cel projektu nie został w zrealizowanej części osiągnięty. Brak także było podstaw do uznania, iż w przedmiotowym zakresie zostały naruszone procedury dotyczące wykorzystania tych środków skoro pozwani złożyli w tym zakresie sprawozdania, a nieuzupełnienie braków formalnych sprawozdania za I półrocze 2007 roku, które obejmowało wypłacone środki, wynikało z niezawiadomienia o tym pozwanej. Powód nie zakwestionował żadnego z wydatków poniesionych przez Ośrodek (...), nie wskazał konkretnie jakie wydatki zostały poniesione niezgodnie z projektem. Należy w tym zakresie podzielić pogląd Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie wyrażony w wyroku z dnia 10 lutego 2009 r., II GSK 777/08 (publ. LEX nr 522379), iż „pojęcie wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem rozumiane jest wąsko i polega w szczególności na zapłacie, ze środków pochodzących z dotacji, za inne zadania niż te, na które dotacja była udzielona.”

Powołane przez powoda § 12 i 14 ust. 1 umowy, które określają zakres obowiązków beneficjenta związanych ze składaniem sprawozdań i poddaniem się kontroli, nie mogły stanowić podstawy żądania zwrotu środków, gdyż taką podstawę, wobec jednoznacznych zapisów umowy, mógł stanowić jedynie § 10 umowy.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 353 k.c. oraz art. 211 § 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 249, późn. 2104 ze zm.) a contrario, Sąd orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

O kosztach Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 99 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c. oraz § 2 i § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, póź. 1349 ze zm).

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie złożył powód, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając:

1) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 194 k.p.c. w zw. z art. 485 § 2 k.p.c. i art. 496 k.p.c. przez dopuszczenie w postępowaniu, które toczyło się wskutek wystąpienia przez powoda z pozwem o zapłatę opartym na wekslu gwarancyjnym, w którym to postępowaniu sporem objęty został także stosunek podstawowy, do dopozwania B. Z., pomimo że powód skierował pozew w postępowaniu nakazowym przeciwko panu A. Z. i pani E. Z.;

b) art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. i w zw. z art. 10 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936r. - Prawo wekslowe, przez przyjęcie, że pozwani udowodnili, że zobowiązanie wekslowe nie powstało;

c) art. 232 k.p.c., polegające na faktycznym przerzuceniu ciężaru dowodu na pozwanego (powoda wzajemnego) przez przyjęcie, że to na powodzie ciążył obowiązek wykazania jakie wydatki zostały poniesione niezgodnie z przeznaczeniem określonym w projekcie, pomimo że pozwani nie złożyli sprawozdań finansowych i nie wpuścili powoda na kontrolę oraz pomimo że w toku postępowania Skarb Państwa wcale nie podnosił, że dochodzi zwrotu dofinansowania z powodu jego wykorzystania przez pozwanych niezgodnie z przeznaczeniem;

d) art. 231 k.p.c., przez przyjęcie, że „S. wykorzystał wypłacone przez powoda środki w kwocie 82.000 złotych zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o dofinansowanie projektu” oraz że pozwani wykonali projekt w części obejmującej wypłaconą przez powoda kwotę dofinansowania, tj. 82.000 złotych, podczas gdy nawet sami pozwani podnosili, że rozliczyli tylko kwotę 55.764,66 złotych, a ponadto powód domagał się zwrotu dofinansowania wcale nie z tej przyczyny, że pozwani wykorzystali dofinansowanie niezgodnie z przeznaczeniem;

e) art. 233 k.p.c. przez dokonanie błędnej oceny materiału dowodowego i przyjęcie, że:

- na podstawie pełnomocnictwa z dnia 1 czerwca 2006 roku pani B. Z. nie mogła skutecznie zaciągnąć zobowiązania wekslowego na zabezpieczenie zwrotu należności z umowy o dofinansowanie projektu z dnia 4 stycznia 2007 roku,

- pozwani wykorzystali wypłacone przez powoda środki w kwocie 82.000 złotych zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie o dofinansowanie projektu oraz że pozwani wykonali projekt w części obejmującej wypłaconą przez powoda kwotę dofinansowania, tj. 82.000 złotych wobec wyprowadzenia tego wniosku jedynie na podstawie faktu, że doszło do zorganizowania szkoleń, bez jednoczesnego przeanalizowania sposobu wykonywania umowy pod względem zgodności z wnioskiem o dofinansowanie projektu oraz bez jakiegokolwiek analizy finansowej wydatków poniesionych w projekcie, przy jednoczesnym pominięciu tego, że powód nie domagał się od pozwanych zwrotu dofinansowania na tej podstawie, że wykorzystane ono zostało niezgodnie z przeznaczeniem,

- w dniu 22 maja 2007 roku pozwani prawidłowo złożyli wniosek o płatność, który to wniosek powód powinien był poddać ocenie w terminie do dnia 28 maja 2007 roku (w tym dniu pani E. Z. cofnęła pełnomocnictwa udzielone pani B. Z.),

- to powód powinien był zadbać o to i dopilnować aby pozwani, pomimo wewnętrznego konfliktu, złożyli sprawozdania przewidziane umową i to powód ponosi negatywne skutki niezłożenia przez pozwanych sprawozdań z wykonania umowy o dofinansowanie projektu,

- to powód ponosi negatywne skutki nie wpuszczenia go przez pozwanych na kontrolę wykonania projektu, bo nie był w stanie wykazać wykorzystania dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem,

- powód powinien był doręczać pisma i wezwania także pani E. Z., a ponieważ tego nie robił to wniosek o płatność złożony w dniu 22 maja 2007 roku uznać należy za złożony prawidłowo i w zw. z tym należy przyjąć, że „brak jest podstaw do uznania, że środki przekazanej pierwszej transzy dotacji zostały wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem”,

- fakt, że pozwani nie wywiązywali się z obowiązków umownych (np. nie wpuścili powoda na kontrolę), nie mógł stanowić uzasadnienia do żądania przez powoda zwrotu środków przez pozwanych;

2) naruszenie prawa materialnego, tj.:

- art. 211 ust. 1 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, póź. 2104 z późn. zm.) przez przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie zastosowanie może mieć wyłącznie pkt 1 tego przepisu;

- art. 8 Prawa wekslowego przez przyjęcie, że do skutecznego zaciągnięcia zobowiązania wekslowego przez pełnomocnika konieczne jest wskazanie na blankiecie weksla imion i nazwisk mocodawców - założycieli Ośrodka (...), oraz że konieczne jest legitymowanie się przez pełnomocnika pełnomocnictwem, z którego musi jednoznacznie wynikać upoważnienie do wystawienia weksla lub wystawienia weksli w imieniu mocodawcy;

- art. 101 pkt 6 Prawa wekslowego przez przyjęcie że wpisana na wekslu data wystawienia, jako nieprawdopodobna, czyni weksel nieważnym;

- art. 65 § 1 i 2 k.c. przez błędną wykładnię § 12, § 14 ust. 1 i § 10 umowy z dnia 5 czerwca 2012r. i przyjęcie, że przepisy § 12 i 14 ust. 1 nie mogły stanowić podstawy żądania zwrotu środków, taką podstawę mógł stanowić jedynie § 10 umowy, a ponieważ w procesie nie udowodniono wykorzystania przez pozwanych dofinansowania niezgodnie z przeznaczeniem, to roszczenie jest niezasadne.

Mając powyższe na względzie, powód wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 czerwca 2012 roku i zasądzenie od pozwanych solidarnie kwoty 82.000 złotych wraz z odsetkami w wysokości jak dla zaległości podatkowych liczonymi od dnia 7 marca 2007 roku, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwani E. Z. i A. Z. wnieśli o oddalenie apelacji powoda.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest w częściowo zasadna.

W pierwszej kolejności podnieść jednak należy, iż zarzuty skarżącego co do naruszenia przepisów ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku prawo wekslowe (Dz. U. 1936.37.282), w tym art. 101, art. 8 są nieuzasadnione. Sąd Apelacyjny w pełni podziela rozważania Sądu Okręgowego dotyczące nieważności weksla, a tym samym braku odpowiedzialności z tego tytułu pozwanych A. Z. i E. Z..

Wskazać należy, iż weksel jest dokumentem sporządzonym w wymaganej przez prawo wekslowe formie, zawierającym zobowiązanie osób na nim podpisanych do zapłaty określonej sumy pieniężnej oznaczonej osobie w ustalonym terminie i miejscu (art. 102 prawa wekslowego).

Jak wynika z treści weksla złożonego w niniejszej sprawie, znajduje się na nim odcisk pieczęci Ośrodka (...) oraz podpis osoby pełnomocnika. Tymczasem, w/w placówka zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 kwietnia 2003 roku w sprawie warunków i trybu tworzenia, przekształcania i likwidowania oraz organizacji i sposobu działania placówek doskonalenia nauczycieli, w tym zakresu ich działalności obowiązkowej oraz zadań doradców metodycznych, warunków i trybu powierzania nauczycielom zadań doradcy metodycznego (Dz. U. nr 84, póź. 779) oraz art. 77a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, nie posiadała zdolności prawnej. Zdolność taką, czego same strony nie kwestionowały, posiadały jedynie osoby fizyczne A. Z. i E. Z., jako

„organ prowadzący placówkę”. Rację zatem należy przyznać Sądowi Okręgowemu, iż w takiej sytuacji na wekslu powinny znaleźć się imiona i nazwiska w/w osób, nie zaś oznaczenie podmiotu nie posiadającego zdolności prawnej. W związku z tym nie można zgodzić się ze stanowiskiem prezentowanym przez powoda w apelacji, iż dla powstania i wykazania zobowiązania wekslowego pozwanych wystarczające jest opatrzenie weksła pieczętka Ośrodka (...) (patrz wyrok SN z dnia 27 listopada 2001r., II CKN 531/99). Podmiot ten nie posiada bowiem ani zdolności prawnej, ani wekslowej. Zatem, wobec nieprawidłowego wypełnienia weksła poprzez nieumieszczenie na nim nazwisk pozwanych, Sąd Okręgowy słusznie uznał brak odpowiedzialności tych osób z tytułu zobowiązania wekslowego.

Nie zasadny jest również wskazany w apelacji zarzut naruszenia art. 8 prawa wekslowego. Nadmienić przy tym należy, iż weksel ze swej istoty jest sformalizowanym dokumentem zawierającym elementy ściśle określone przez prawo wekslowe. Wobec tego, co do zasady brak ustawowych elementów weksła powoduje jego nieważność. Formalizm weksła przejawia się także w tym, iż każda osoba, która podpisała weksel staje się dłużnikiem wekslowym. Powód wskazując na odpowiedzialność wekslową pozwanych podnosił, iż w ich imieniu działał pełnomocnik, który wystawił weksel w imieniu swoich mocodawców. Sąd Apelacyjny tego stanowiska nie podziela. Wbrew zarzutom sformułowanym w apelacji, za prawidłowe uznać należy ustalenia Sądu Okręgowego dotyczące przekroczenia granic pełnomocnictwa udzielonego przez pozwanych A. Z. i E. B. B. Z. przy zaciąganiu przez nią zobowiązania wekslowego. Nie budzi wątpliwości fakt, iż weksel można podpisać przez przedstawiciela. Umocowanie do działania w cudzym imieniu może oprzeć się na ustawie bądź właśnie na oświadczeniu mocodawcy (pełnomocnictwo). Wbrew jednak prezentowanemu przez powoda stanowisku, za słuszne i nie budzące wątpliwości należy uznać przyjęte przez Sąd Okręgowy rozważania, iż mając na względzie szczególny charakter i uproszczoną formę dochodzenia należności z weksła, pełnomocnik musi legitymować się pełnomocnictwem szczególnym do podpisania określonego weksła bądź rodzajowym do zaciągania zobowiązań wekslowych. Wystawienie weksła jest bowiem czynnością prawną przekraczającą zakres zwykłego zarządu. Jest to pogląd powszechny np. T. Komosa, W. Opalski, *Prawo...*, s. 28; A. Szpunar, *Komentarz...*, s. 90; wyrok SA w Poznaniu z dnia 15 czerwca 1994 r., I ACr 194/94, *Biul. Praw. 1994, nr 4, s. 84*). Z pełnomocnictwa takiego musi jednoznacznie wynikać upoważnienie do wystawienia weksła lub wystawiania weksli w imieniu mocodawcy, np. "upoważniam do zaciągania zobowiązań wekslowych w moim imieniu", ".... upoważnia do wystawiania w jej imieniu weksli". Do zaciągania zobowiązań wekslowych nie upoważnia pełnomocnictwo ogólne. Taki pogląd jest jednolity zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie (B. Gandor (w:) S. Grzybowski, *System prawa cywilnego*, t. I, Warszawa 1985, s. 779; K. Piasecki, *Prawo...*, art. 8, teza 1; I. Różański, *Podręcznik prawa wekslowego*, Warszawa 1957, s. 68; T. Szente, *Prawo wekslowe i czekowe. Komentarz*, Warszawa 1974, s. 23; A. Szpunar, *Komentarz...*, art. 8, teza 3; S. Wróblewski, *Prawo...*, s. 51; orzeczenie SN z dnia 6 kwietnia 1933 r., *Rw. 2328/32, PPH 1933, nr 8*; orzeczenie SN z dnia 28 listopada 1935 r., I C 137-1139/35, *MPHW 1936, poz. 47*; wyrok SA w Poznaniu z dnia 15 czerwca 1994 r., I ACr 194/94, *Biul. Praw. 1994, nr 4, s. 84*).

Nie będzie więc uprawniona do wystawienia weksła osoba, która ma umocowanie do zaciągania "wszelkich zobowiązań", "wszelkich zobowiązań majątkowych" lub "zobowiązań finansowych" (tak komentarz do art. 1 prawa wekslowego; aut. Izabeli Heropolitańskiej)

Pełnomocnictwo ogólne – jakim legitymowała się B. Z. – nie dawało zatem umocowania do zaciągania zobowiązań wekslowych w imieniu powodów, gdyż z jego treści wprost nie wynikało by takie upoważnienie zostało udzielone pełnomocnikowi. W związku z tym, zasadnie ustalił Sąd Okręgowy, iż nie ma podstaw do żądania od pozwanych wykonania zobowiązania z weksła.

Co istotne brak wskazania mocodawcy, czy też przekroczenie umocowania, pociąga za sobą ten skutek, że pełnomocnik sam zaciąga zobowiązanie wekslowe. (art. 8 prawa wekslowego). W toku postępowanie powoływał się na to pełnomocnik pozwanej, wnosząc o dopozwanie B. Z. do udziału w sprawie w trybie art. 194 § 1 k.p.c. Wydając w tym zakresie postanowienie uwzględniające przedmiotowy wniosek Sąd Okręgowy powinien rozważyć i rozstrzygnąć o odpowiedzialności B. Z. z tego tytułu. Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska wyrażonego przez Sąd Okręgowy, iż roszczenie wobec B. Z. podlegało oddaleniu z uwagi na to, że powód nie dochodził od niej roszczenia na powyższej podstawie.

Przede wszystkim, wskazać należy, iż wobec tego, że B. Z. nie była stroną umowy, odpowiedzialność jej wynikać mogła jedynie z odpowiedzialności wekslowej opartej na podstawie art.8 Prawa wekslowego. Sam zaś fakt, iż powód wyrażał sprzeciw wobec pozwania jej w tym postępowaniu nie oznacza, że po wezwaniu B. Z. nie popierał powództwa w stosunku do niej, zwłaszcza iż formułując ostateczne stanowisko w sprawie jednoznacznie podkreślił, iż podtrzymuje powództwo wobec trójki pozwanych.

Nie ma wprawdzie racji powód, zarzucając zaskarżonemu wyrokowi naruszenie art.194 k.p.c., w zw. z art. 485 § 2 k.p.c. i art. 496 k.p.c. wskazując, iż nie mógł być on zastosowany z uwagi na to, że powód żądał rozpoznania sprawy w postępowaniu nakazowym. Sąd Okręgowy we wstępnej fazie procesu stwierdził bowiem brak podstaw ku temu, a przewodniczący zarządził rozpoznanie sprawy według ogólnych reguł procesu, z pominięciem regulacji przewidzianej dla postępowania nakazowego. Wobec tego zarzut zgłoszony w apelacji nie mógł być uwzględniony.

Z brzmienia art. 194 § 1 k.p.c. jednoznacznie wynika, że to sąd decyduje o tym czy uwzględnić wniosek powoda o wezwaniu do udziału w sprawie podmiotu, który do tej pory pozwany nie był. Czyli najpierw konieczny jest wniosek powoda lub pozwanego (jak w niniejszej sprawie) o wezwaniu do udziału w sprawie w charakterze pozwanego, podmiotu, który wcześniej nie był wskazany w pozwie jako pozwany, a następnie - konieczne jest postanowienie sądu. Przy tym sąd nie jest związany takim wnioskiem i może wydać postanowienie o wezwaniu do udziału w sprawie w charakterze pozwanego lub wniosku nie uwzględnić. Postanowienia dotyczące wezwania wskazanych we wniosku podmiotów zapadają na rozprawie i nie przysługuje od nich zażalenie. Niewłaściwa decyzja sądu może być zatem jedynie przedmiotem oceny sądu II instancji rozpatrującego apelację. Mając jednak na uwadze, iż osoba przekraczająca zakres umocowania, co do zasady, odpowiada wekslowo, decyzję Sądu Okręgowego w przedmiocie pozwania B. Z. należy uznać za prawidłową i nie naruszającą art. 194 § 1 k.p.c.

W tym kontekście, niezrozumiałym jest stwierdzenie Sądu I instancji, iż powód nie dochodził od pozwanej roszczenia z tytułu odpowiedzialności wekslowej i zaniechał merytorycznego rozpoznania powództwa w stosunku do niej.

Mając to na uwadze, Sąd Apelacyjny, jako sąd meriti dokonał w tym zakresie własnych ustaleń, uznając iż żądanie skierowane do B. Z. było niezasadne. Wprawdzie, jak już wspomniano, w razie gdy rzekomy przedstawiciel działa bez umocowania lub przekroczy jego zakres, on sam odpowiada wekslowo, to jednak odpowiedzialności takiej nie można przypisać B. Z.. Jak wynika bowiem z treści art.8 Prawa wekslowego, „kto podpisał weksel jako przedstawiciel innej osoby, nie będąc umocowanym do działania w jej imieniu, odpowiada sam wekslowo, a jeżeli zapłacił, ma takie same prawa, jakie by miała osoba, której jest rzekomo przedstawicielem. Zasady te stosuje się również do przedstawiciela, który przekroczył granice swego umocowania”. Przepis ten stanowi swoistą karę dla tego, kto nie mając należytego upoważnienia, podpisał weksle w imieniu osoby trzeciej, pozbawiając przez to wierzyciela odpowiedzialności do tej osoby. Jednakże, utrwalonym w doktrynie i judykaturze jest pogląd, że rzekomy przedstawiciel - tj. ten, kto złożył podpis na wekslu w cudzym imieniu lub jako organ osoby prawnej, nie mając do tego umocowania – nie odpowiada wekslowo, jeśli jego kontrahent wiedział o braku umocowania (tak wyrok SN z dnia 4 grudnia 1998r., III CKN 60/98). Zatem, dla odpowiedzialności rzekomego przedstawiciela nie ma znaczenia, czy podpisując się na wekslu wiedział o braku swojego umocowania do działania w imieniu innej osoby, czy też o tym nie wiedział. Istotne natomiast jest to, czy kontrahent, w chwili przyjęcia weksla wiedział o braku umocowania osoby na nim podpisanej.

W okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób jest uznać, aby powód nie wiedział o tym, iż pozwana B. Z. nie została należycie umocowana do zaciągnięcia zobowiązania z weksla. Deklaracja wekslowa została sporządzona przez rzekomego pełnomocnik wraz z zawarciem umowy stanowiącej jej podstawę, a pełnomocnictwo przedstawione powodowi i dołączone do umowy. Powód znając więc treść tego pełnomocnictwa wiedział, że B. Z. nie jest upoważniona do zaciągania zobowiązań wekslowych w imieniu pozwanych, dlatego też nie może się powoływać na jej odpowiedzialność, z tytułu zobowiązania wekslowego.

Z tego też względu – a nie z braku dochodzenia roszczenia wobec pozwanej – powództwo wobec B. Z. należało oddalić.

Przechodząc do dalszych rozważań i oceny zarzutów apelacji dotyczących naruszenia przepisów prawa wekslowego Sąd Apelacyjny podzielił również stanowisko wyrażone przez Sąd Okręgowy co do konieczności prawidłowego wskazania daty wystawienia weksla. Oznaczenie bowiem daty wystawienia weksla na przedniej jego stronie jest przesłanką jego ważności. Dlatego też, zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie podnosi się, iż weksel, w którym oznaczono termin wystawienia na nieistniejący dzień, dotknięty jest sankcją nieważności (patrz też wyrok SN z dnia 18 stycznia 2012 r., sygn. akt II CSK 296/11).

Co do pozostałych zarzutów apelacji zacząć należy od tego, iż z jednej strony powód podkreślał, iż dochodzi należności z weksla, z drugiej powoływał się na odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanych. Z treści samego pozwu i jego uzasadnienia jednoznacznie natomiast wynika, iż powód dochodzoną należność określał nie jako poniesioną szkodę lecz jako zwrot nieprawidłowo wydatkowanej przez pozwanych udzielonej przez powoda dotacji, które to roszczenie powód zabezpieczał wekslem gwarancyjnym.

Wobec tego, iż roszczenie z weksla okazało się nieuzasadnione w stosunku do wszystkich pozwanych, spór z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przeniósł się na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Strony mogły zatem powoływać się na podstawy faktyczne i prawne wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który był źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego, nawet jeśli okazało się, że roszczenie wekslowe nie istnieje (wyrok SN z dnia 14 marca 1997 roku, I CKN 48/97, podobnie wyrok SN z dnia 24 października 2000 r., V CKN 136/00, wyrok SN z dnia 26 stycznia 2001 r., II CKN 25/00).

Jak już wspomniano, nie budzi wątpliwości brak legitymacji biernej po stronie pozwanej B. Z. przy dochodzeniu roszczenia z tytułu umowy, jako że nie była ona stroną umowy zawartej z powodem, w związku z czym nie może odpowiadać za jej niewykonanie, nienależytą realizację czy też nieosiągnięcie celu na jaki dotacja została przyznana, ani za wykorzystanie przyznanych dotacji niezgodnie z ich przeznaczeniem.

Co do odpowiedzialności pozostałych pozwanych - E. Z. i A. Z. wynikającej z łączącej strony umowy o dofinansowanie projektu, Sąd Apelacyjny w części podzielił zarzuty skarżącego zawarte w apelacji a dotyczące naruszenia art. 231 k.p.c i 233 k.p.c w zakresie, w jakim sąd ten ustalił, iż pozwani wydatkowali całą kwotę dotacji w sposób zgodny z ustawą.

Poza sporem jest, iż strony zawarły umowę o dofinansowanie przedstawionego przez pozwanych projektu w ramach Narodowego Planu Rozwoju 2004-2006, określającego ramy dla efektywnej absorpcji środków funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności oraz środków wspierania rozwoju regionalnego. Jak wskazał Sąd Najwyższy, przewidziane w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. nr 116. z 2004 roku poz.1206 ze zm.) dwa etapy postępowania w sprawach dotyczących dofinansowania z publicznych środków wspólnotowych projektów zgłaszanych w ramach regionalnych programów operacyjnych różnią się charakterem. Pierwszy z nich obejmuje rozpoznanie przez instytucję zarządzającą lub instytucję wdrażającą wniosku zgłoszonego przez podmiot ubiegający się o dofinansowanie projektu z publicznych środków wspólnotowych i kończy się przyznaniem albo odmową przyznania dofinansowania (art. 26 ust. 2 tej ustawy). Na tym etapie zapadają rozstrzygnięcia władcze i jednostronne ("przyznaje"), o charakterze decyzji administracyjnej. Po pozytywnym dla strony zakończeniu pierwszego etapu, tj. po przyznaniu dofinansowania, dochodzi do etapu drugiego, którym jest zawarcie umowy, określającej warunki dofinansowania projektu (art. 26 ust. 5 i art. 27 ust. 1 i 3 tej ustawy). Wybór formy umowy świadczy o sięgnięciu przez ustawodawcę po instrumenty prawa cywilnego i wskazuje na ulokowanie podmiotów zawierających umowę na równorzędnych pozycjach, aczkolwiek swoboda regulacji umownej została poważnie ograniczona przez wprowadzenie wiążącego wzoru umowy o dofinansowanie (art. 28 powyższej ustawy w pierwotnym brzmieniu w zw. z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie wzorów umów o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006, Dz. U. Nr 137, poz. 1153 ze zm.). Stronom pozostawiony został jednak pewien margines swobody w regulacji szczegółów zawiązywanego stosunku (np. co do wyboru sposobu zabezpieczenia roszczeń instytucji wdrażającej), wobec czego umowa stanowi cywilnoprawny instrument kształtowania zasad, na jakich beneficjent otrzymuje dofinansowanie. Tym samym podstawą wypłaty dofinansowania jest umowa, a wzajemne

roszczenia wynikające z tej umowy mają charakter cywilnoprawny, niemniej na treść umowy silnie rzutuje etap administracyjnego przyznawania beneficjentowi dofinansowania (wyrok SN z dnia 8 marca 2012r., V CSK 164/11).

Stąd też tak jak przyjął to Sąd Okręgowy podstawę określenia obowiązków stron stanowi treść postanowień zawartej przez strony umowy, którą powód dołączył do pozwu. Zgodnie § 10 umowy o dofinansowanie, jeżeli na podstawie sprawozdań lub czynności kontrolnych uprawnionych organów zostanie stwierdzone, że Ostateczny Odbiorca (beneficjent, pozwani) wykorzystał środki finansowe projektu niezgodnie z przeznaczeniem, pobrał je nienależnie lub w nadmiernej wysokości, Ostateczny Odbiorca (beneficjent) zobowiązuje się do zwrotu odpowiedniej części lub całości tych środków wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych naliczonymi odpowiednio od dnia przekazania transzy środków na finansowanie Projektu wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub od dnia nienależnego pobrania środków na finansowanie Projektu. Ten zapis umowy tożsamy jest z treścią art. 56 c ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2004 roku o Narodowym Planie Rozwoju, w którym to przewidziano obowiązek zwrotu przez beneficjenta przekazanych środków finansowych, o których mowa w art. 24 ust. 1 pkt 1-3 (m.in. publicznych środków wspólnotowych i krajowych) jeśli instytucje wskazane w tym przepisie stwierdzą nieprawidłowości polegające na wykorzystaniu tych środków niezgodnie z ich przeznaczeniem lub umową o dofinansowanie projektu. Zgodnie z treścią powołanego przepisu beneficjent niezwłocznie zwraca tę część środków finansowych, która została wykorzystana niezgodnie z przeznaczeniem, wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, naliczonej od dnia przekazania tej części środków.

W czasie gdy strony zawierały umowę o dofinansowanie projektu przedłożonego przez powodów (4 stycznia 2007 roku) status środków pochodzących z funduszy strukturalnych, zawierała ustawa z dnia 30 czerwca 2005 roku o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104 z zm.) precyzując w art. 205 ust 1 (mającym zastosowanie w tej sprawie w brzmieniu sprzed nowelizacji z 8 grudnia 2006 roku, z uwagi na treść art. 20 ustawy nowelizującej oraz w związku z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych- Dz. U. Nr 157, poz. 1241) przyczyny uzasadniające żądanie zwrotu dofinansowania i statuując obowiązek zwrotu przez beneficjenta tej części środków, która wydana była niezgodnie z ustawą)

Odnosząc powyższe przepisy do okoliczności faktycznych sprawy, Sąd Apelacyjny stwierdził, że pozwani nie wykazali by całość z wypłaconych im, w ramach wiążącej umowy, środków finansowych wydatkowali zgodnie z ich przeznaczeniem. Wobec stanowiska powoda wskazującego jako podstawę faktyczną żądania treść umowy, zasadnie przyjął Sąd Okręgowy, iż to na nim spoczywał obowiązek wykazania, że żądana kwota, wydatkowana była przez pozwanych niezgodnie z przeznaczeniem (art. 6 k.c.), pozwani natomiast w ramach postępowania dowodowego tezę tę mógł obalić. Analizując dowody przedstawione przez strony Sąd Apelacyjny uznał, że powód wykazał zasadność swojego roszczenia w części dotyczącej żądania zwrotu przez beneficjentów kwoty 25.235,34 złotych.

Jak wynika bowiem z okoliczności stanu faktycznego, bezspornym w sprawie było, iż powód na podstawie zawartej umowy wypłacił pozwanym kwotę 82.000 złotych. Warunkiem uzyskania kolejnej transzy pieniędzy w ramach umowy i realizowanego projektu było rozliczenie się pozwanych z 60 % udzielonej już dotacji. Poza sporem pozostaje fakt, że pozwani ubiegając się o wypłatę kolejnej transzy dotacji złożyli powodowi rozliczenie kwoty stanowiącej 60% pierwszej transzy dotacji. Pozwani rozliczenia tego dokonali w formie przewidzianej w umowie oraz z § 9 Rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 26 lutego 2007 roku w sprawie trybu, terminów i zakresu sprawozdawczości dot. Realizacji Narodowego Planu Rozwoju oraz trybu i zakresu rozliczeń (Dz.U. z 2007r., nr 44, poz. 283). Powód nigdy nie zakwestionował tego rozliczenia, ani przed wszczęciem niniejszego procesu, ani w jego toku, choć pozwani na tę okoliczność powoływali się w swoich stanowiskach, twierdząc iż kwota ta wydatkowana została zgodnie z przeznaczeniem określonym umową stron, a złożone rozliczenie przedstawia szczegółowe wydatki. Powód merytorycznie nie odniósł się do treści tego rozliczenia, potwierdzając iż takie rozliczenia zostało przez pozwanych złożone. W związku z powyższym zasadnie przyjął Sąd Okręgowy, iż powód nie wykazał by w zakresie kwoty 55.764,66 zł dofinansowanie wydatkowane było przez pozwanych niezgodnie z ustawą.

Nie mogą przy tym ostać się zarzuty strony powodowej dotyczące złożenia korekty do rozliczenia przez osobę, której następnie wypowiedziano pełnomocnictwo, ani że złożone zostało sprawozdanie za I półrocze przez osobę R. G. (2).

Powód bowiem, pomimo posiadanych instrumentów, nie kwestionował złożonego przez pozwanych rozliczenia ani sprawozdania. Przy tym wskazać należy, iż w myśl § 13 w/w Rozporządzenia, jeżeli złożony przez beneficjenta wniosek o płatność zawiera błędy formalno – rachunkowe, instytucja przyjmująca wniosek wzywa beneficjenta do uzupełnienia lub poprawienia wniosku. Takie wezwanie przez powoda do pozwanych kierowane nie było.

Zasadnie natomiast podniósł powód zarzut naruszenie art. 233 k.p.c. i przepisów prawa materialnego wskazanych w powyższym akapicie w zakresie w jakim Sąd Okręgowy za wydatkowane zgodnie z ustawą uznał środki dotacji w kwocie 26.235,34 zł. Jak wynika z argumentacji Sądu Okręgowego, przyjął on, iż zasadność wydatkowania w/w kwoty wynika z kosztów zorganizowania szkolenia przedstawionego przez pozwanych we wniosku o udzielenie dotacji. O ile powód nie kwestionował, że pozwani część takich szkoleń przeprowadzili, potwierdzili to także zeznający w sprawie świadkowie, o tyle jednostkowa kwota jaka została na ten cel przeznaczona nie została wykazana. Pozwani nie złożyli ani powodowi, ani w toku postępowania żadnych dokumentów świadczących o wysokości poniesionych wydatków. Kwota przyjęta przez Sąd I instancji określona została przez pozwanych we wstępnym wniosku do projektu i była wskazana jako wartość szacunkowa. Zgodnie zaś z treścią wiążącej strony umowy, jak i przepisami ustawy o Narodowym Planie Rozwoju pozwani zobowiązani byli do rozliczenia całości otrzymanej dotacji (§ 5 pkt. 4 umowy) w sposób i formie ustawą określony, wskazując konkretne, poniesione, a nie hipotetyczne i szacunkowe koszty realizacji projektu. Z żadnych okoliczności sprawy nie wynika, iż takie koszty rzeczywiście zostały poniesione. Pozwani nie rozliczyli się z tej części środków, nie przedstawili sprawozdania za ten okres ani żadnych innych dowodów na powyższą okoliczność.

Stąd też mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania oraz treść art. 56c ust.1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz.U. z 2004r., nr 116, poz.1206) oraz art. 205 ustawy z dnia 30 czerwca 2005r. o finansach publicznych (Dz.U. nr 249, poz.2104 ze zm.) w ówczesnym brzmieniu, Sąd Apelacyjny na podstawie art.386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżone orzeczenie w punkcie 1 w ten tylko sposób, że zasądził od A. Z. i E. Z. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej kwoty po 13.117,67 złotych wraz z odsetkami jak od zaległości podatkowych od dnia 7 marca 2007 roku do dnia zapłaty.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego, powód podkreślił w apelacji, iż Sąd I instancji błędnie przyjął, iż powód dochodził roszczenia z tytułu niezasadnego wydatkowania przyznanej pozwany dotacji. Jak twierdził powód żądał on zapłaty wskazanej kwoty jako odszkodowania za niewykonanie wiążącej strony umowy, wskazując w apelacji na treść art. 471 k.c.

Po pierwsze, zdaniem Sądu Apelacyjnego, stanowisko to nie jest precyzyjne. Jak wynika bowiem z pism procesowych składanych w toku postępowania przez stronę powodową, pełnomocnik powoda wielokrotnie powoływał się na okoliczność wydatkowania przez pozwanych środków wbrew ustawie, wprost wskazując na przepisy ustawy o finansach publicznych, regulujących tę kwestię. Konsekwentnie odnosił brak rozliczenia pozwanych w otrzymanej dotacji. Oczywiście, mając na względzie wcześniejsze rozważania, dotyczące charakteru stosunku prawnego wiążącego strony (umowy cywilnoprawnej), powód uprawniony był do powoływania się na konsekwencje nie wykonania umowy przez pozwanych i szkodę z tego wynikającą. Pamiętać jednak należy, iż zgodnie z rozkładem ciężary dowodu to na powodzie spoczywał obowiązek wykazania wszystkich przesłanej regulujących odpowiedzialność kontraktową, a wskazanych przez ustawodawcę w art. 471 k.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego powód nie wykazał odpowiedzialności pozwanych z tego tytułu. Przede wszystkim nie wykazał związku przyczynowego między, co bezsporne, niewykonaniem w całości umowy przez pozwanych, a szkodą opisaną jak w apelacji, określoną kwotą wypłaconej pozwany dotacji. Dlatego też Sąd Apelacyjny nie podzielił, w tym zakresie, zarzutów skarżącego zgłoszonych w apelacji.

Mając na względzie, iż powód wygrał sprawę w 32 %, Sąd Apelacyjny orzekając o kosztach na podstawie art.100 k.p.c. rozdzielił je stosunkowo i w punkcie 2 zmienił orzeczenie w ten sposób, że zasądził od Skarbu Państwa Ministra Pracy i Polityki Społecznej na rzecz A. Z. i E. Z. kwoty po 1.883,56 złotych oraz dodał punkt 3 w którym nakazał pobrać od A. Z. i E. Z. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie kwoty po 656 złotych tytułem zwrotu części

opłaty od pozwu od uiszczenia której zwolniony był powód w wysokości jej 32 % (4.100 złotych x 32% = 1312 złotych: 2=656 złotych).

Na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny oddalił apelację w pozostałej części,

Podobnie, Sąd Apelacyjny orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego i zasądził od Skarbu Państwa Ministra Pracy i Polityki na rzecz A. Z. i E. Z. kwoty po 1404 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania oraz nakazał pobrać od A. Z. i E. Z. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Warszawie kwoty po 656 złotych tytułem zwrotu części (tj. 32%) opłaty od apelacji od uiszczenia której zwolniony był powód.